

Sygn. akt VIII U 9/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2015 r. w Gliwicach

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 17 listopada 2014 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu A. S. prawo do emerytury od 31 sierpnia 2014r.;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 9/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 listopada 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., powołując się na ustawę z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 1440) odmówił ubezpieczonemu A. S. prawa do emerytury z powodu nieudokumentowania wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach a jedynie 5 lat i 7 miesięcy takiej pracy. W uzasadnieniu decyzji wskazał, że do pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył okresu zatrudnienia od 22 stycznia 1983r. do 30 listopada 1984r. na stanowisku referenta ds. technicznych w Wydziale Obróbki (...) oraz od 1 lipca 1990r. do 31 sierpnia 1998r. na stanowisku kierownika Zespołu Zabezpieczenia (...) Zastępcy Kierownika Wydziału Obróbki (...), ponieważ w ocenie organu rentowego praca ta nie odpowiada stanowisku wymienionemu w wykazie A, dział XIV, poz. 24. Dodatkowo ZUS zaznaczył, że z przedłożonych dokumentów nie wynika jakie stanowiska pracy objęte wykazem, nadzorował odwołujący w spornych okresach.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany i przyznania spornego świadczenia. Podniósł, że w okresach spornych wykonywał taką samą pracę w szczególnych warunkach jak w okresie zaliczonym przez ZUS i wniósł o przesłuchanie wskazanych świadków.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko.

Rozpoznając odwołanie Sąd Okręgowy w Gliwicach poczynił następujące ustalenia:

Ubezpieczony A. S. urodził się (...)

W dniu 19 sierpnia 2014r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie emerytury w wieku 60 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Zaskarżoną decyzją z dnia 17 listopada 2014r. (...) Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu okres 5 lat i 7 miesięcy pracy wykonywanej w Zakładzie (...) S.A. w G. tj.:

- od 1 grudnia 1984r. do 30 czerwca 1990r. na stanowisku technolog w Wydziale Obróbki (...).

Sąd ustalił, że w okresie od 22 stycznia 1983r. do 30 listopada 2003r. ubezpieczony był zatrudniony w Zakładzie (...) S.A. w G.. W trakcie tego zatrudnienia do 31 grudnia 1998r. zajmował kolejno stanowiska:

- od 22 stycznia 1983r. do 30 listopada 1984r. referenta ds. technicznych w Wydziale Obróbki (...),

- od 1 grudnia 1984r. do 30 czerwca 1990r. technologa w Wydziale Obróbki (...),

- od 1 lipca 1990r. do 31 sierpnia 1998r. kierownika Zespołu Zabezpieczenia (...) Zastępcy Kierownika Wydziału Obróbki (...).

Za wszystkie te okresy pracodawca wystawił ubezpieczonemu świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 17 lipca 2014r., w którym potwierdził, iż we wszystkich powyższych okresach ubezpieczony wykonywał pracę wymienioną w wykazie A, dział XIV, poz. 24, tj. sprawował kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji oraz dozór inżynieryjno – techniczny w oddziałach i wydziałach, na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w tym wykazie.

Ubezpieczony został zatrudniony w dziale technologicznym, który zajmował się opracowaniem i dobraniem właściwego procesu technologicznego w celu wykonania produkowanych lub obrabianych elementów. Odwołującego przydzielono do nadzoru technologicznego nad pracami Wydziału Obróbki (...), który w praktyce był hartownią. U pracodawcy odwołującego funkcjonowała taka zasada, że każdy pracownik przyjęty po raz pierwszy do działu technologicznego miał przydzielane stanowisko referenta ds. technicznych, a faktycznie wykonywał zadania technologa. Dopiero po sprawdzeniu się na tym stanowisku, formalnie takiemu pracownikowi przypisywano stanowisko technologa, faktycznie jednak praca referenta ds. technicznych i technologa była tożsama zarówno co do pełnionych obowiązków, jak również miejsca i czasu pracy ich wykonywania. W tym czasie pracował stale na hali hartowni i sprawował dozór technologiczny nad pracą hartowników przy hartowaniu indukcyjnym. W wydziale testowano nowy piec hartowniczy i z tego względu wymagał on stałego dozoru technologicznego, w celu sprawdzania parametrów obróbki, dopracowania i sprawdzania prawidłowości zastosowanego procesu technologicznego. Z kolei gdy ubezpieczonemu powierzono stanowisko kierownika Zespołu Zabezpieczenia (...) Zastępcy Kierownika Wydziału Obróbki (...), to ubezpieczony w dalszym ciągu pełnił stały dozór technologiczny nad procesami obróbki cieplnej, prowadzonym w hartowni, z tym, że zakres nadzoru był nieco szerszy niż w poprzednich okresach. Wykonywany przez ubezpieczonego dozór był niezależny od dozoru wykonywanego przez mistrzów i brygadzystów, gdyż zajmowali się oni kontrolą pracy świadczonej przez podległych pracowników z kolei odwołujący sprawdzał prawidłowość

parametrów w stosowanym przez tych pracowników procesie technologicznym obróbki cieplnej. Ponadto mistrzowie zajmowali się nadzorem pracowników po opuszczeniu przez materiał pieca, z kolei ubezpieczony nadzorował pracę przed umieszczeniem wsadu w piecu i w czasie pracy pieca. W szczególności zajmował się nadzorowaniem prawidłowego ułożenia przez pracowników elementów przeznaczonych do obróbki, dobranych przez nich parametrów pracy urządzeń grzewczych, czasu trwania procesu obróbki i jego zakończenia. Nie sprawdzał natomiast obecności pracowników, nie rozdzielał im pracy i nie rozliczał ich z wykonanych zadań. Ograniczał się jedynie do sprawdzenia właściwego zastosowania technologii obróbki. W czasie kiedy pełnił funkcję zastępcy kierownika, to oprócz sprawowania dozoru technologicznego odwołujący zajmował się też sprawdzaniem poprawności opracowania i dopracowywaniem poszczególnych technologii, nie zajmował się natomiast prowadzeniem dokumentacji związanej z pracą pracowników hartowni, tym zajmowali się mistrzowie i ich przełożony. Prace te wykonywał w biurze wydzielonym na hali hartowni. W biurze tym panowały takie same warunki jak na hali. Sąd ustalił również, że w czasie pełnienia funkcji zastępcy kierownika odwołujący poświęcał 70 – 80 % czasu w trakcie dniówki roboczej na sprawowanie bezpośredniego dozoru technologicznego na hali hartowni, zaś w pozostałych 20 – 30 % czasu pracy w trakcie dniówki roboczej, zajmował się pracami związanymi ze sprawdzaniem poprawności opracowanej technologii, które wykonywał w biurze.

Do szkodliwych warunków środowiska jego pracy należały: wysoka temperatura, hałas, zadymienie i zapylenie pochodzące z pracujących pieców hartowniczych i obrabianych materiałów.

Ubezpieczony wykonywał wyżej wymienione prace stale i w pełnym wymiarze czasu pracy i nie był kierowany do innej pracy.

Wspólnie z ubezpieczonym w spornym okresie pracowali świadkowie M. C. na stanowisku hartownika, a obecnie brygadzysty, K. S. na stanowisku hartownika, brygadzysty, mistrza i kierownika działu utrzymania ruchu oraz R. W. na stanowisku hartownika, brygadzysty, mistrza i kierownika.

Sąd ustalił nadto, że ubezpieczony 60 lat życia ukończył 31 sierpnia 2014r. oraz, że na dzień 31 grudnia 1998r. posiada ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Skarżący nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

Powyższe okoliczności Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, zeznań świadków M. C., K. S. i R. W. (zapis nagrania protokołu z rozprawy w dniu 20 lutego 2015r., min 5.20 i nast.) oraz przesłuchania stron (zapis nagrania protokołu z rozprawy w dniu 20 lutego 2015r., min 1.03.49 i nast.), a także akt osobowych ubezpieczonego dołączonych do akt niniejszej sprawy.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków i ubezpieczonego, bowiem są one spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniają, nadto znalazły one potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym. W spornych okresach świadkowie pracowali razem z ubezpieczonym i mają wiedzę na temat miejsca i charakteru wykonywanej przez odwołującego pracy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 1440) w powiązaniu z § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz.43 ze zm.) ubezpieczonym mężczyznom urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przy pracach wymienionych w wykazie A, przysługuje prawo do emerytury w razie łącznego spełnienia następujących warunków:

1. osiągnięcia wieku emerytalnego 60 lat,

2. posiadania wymaganego okresu zatrudnienia wynoszącego 25 lat, w tym

co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Z kolei zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 ustawy, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składowy i nieskładowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl ust. 2 emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Kwestia posiadania przez ubezpieczonego ponad 25-letniego okresu składowego i nieskładowego oraz ukończenie 60 lat nie były sporne. Nie było także sporne, iż odwołujący nie jest członkiem OFE.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła posiadania przez ubezpieczonego (na dzień 1 stycznia 1999r.) wymaganego 15-letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem organ rentowy nie zaliczył do takiej pracy okresu zatrudniania ubezpieczonego od 22 stycznia 1983r. do 30 listopada 1984r. na stanowisku referenta ds. technicznych w Wydziale Obróbki (...) oraz od 1 lipca 1990r. do 31 sierpnia 1998r. na stanowisku kierownika Zespołu (...) S.A. w G..

W stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Wykazie A, dziale XIV, poz. 24 wymieniona jest kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Organ rentowy stanął na stanowisku, że ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, ponieważ nie wykazał pracę jakich pracowników nadzorował, a ponadto w ocenie ZUS jego praca nie odpowiadała pracy wymienionej w wykazie A dział XIV, poz. 24. Ponadto w zakres jego zadań wchodziły także prace biurowe.

W dziale XIV poz. 24 za pracę w szczególnych warunkach zostało uznane samo wykonywanie kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno – techniczny w określonych obiektach i nie jest wymagane wykonywanie pracy w "warunkach, w których nie są zachowane higieniczne normy pracy". Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Za taką pracę została uznana w wykazie A kontrola jakości produkcji i dozór inżynieryjno-techniczny nad pracami wykonywanymi w warunkach zagrażających bezpieczeństwu. Osoba wykonująca taki dozór nie musi stale przebywać na stanowiskach, gdzie jest wykonywana praca, w zakresie jej obowiązków musi być przewidziane sporządzanie dokumentacji, planów organizacyjnych i innych czynności. Ponoszenie odpowiedzialności za wykonywanie pracy, w której każdy błąd techniczny może narazić na niebezpieczeństwo pracowników i inne osoby, zostało uznane za wykonywanie pracy w warunkach szczególnych – wyrok Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2008 roku, sygn. akt I UK 195/07, OSNP 2009/7-8/105. Podobny pogląd zaprezentował Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 października 2007r.,

sygn. akt I UK 111/07, stwierdzając, że objęcie nadzorem lub kontrolą także innych prac niż wymienione w wykazie A nie wyłącza zakwalifikowania samego nadzoru lub kontroli jako pracy w szczególnych warunkach, jeżeli te inne prace nie są na danym oddziale lub wydziale podstawowe. Sąd Najwyższy w powołanym wyroku z 30 stycznia 2008r. wskazał: „w sytuacji gdy dozór inżynieryjno – techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca wnioskodawcy polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie było żadnej potrzeby ustalania, ile czasu poświęcał on na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem”.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 marca 2009r., sygn. akt II UK 243/08 wskazał, że dana osoba wykonuje stale i w pełnym wymiarze czasu prace objęte poz. 24 działu XIV wykazu A, pomimo wykonywania pewnych czynności w warunkach nienarażających ją bezpośrednio na szkodliwe dla zdrowia czynniki. W szczególności chodzi tu o czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem inżynieryjno – technicznym i stanowiące jego immanentną cechę, jak sporządzanie dokumentacji dotyczącej dozoru i będącej jego integralną częścią. Czynności te, jak podkreślił Sąd Najwyższy, należy jednak oddzielić od czynności, które nie pozostają w związku z tym dozorem i stanowią dodatkowe obowiązki pracownicze.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela powyższe orzeczenia Sądu najwyższego i z tego względu uznaje, że również prace związane z opracowaniem stosownej dokumentacji, które ubezpieczony wykonywał w biurze wchodzi jako immanentna część procesu nadzoru technologicznego, do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, tym bardziej, że biuro to było częścią hali hartowniczej i panowały tam praktycznie takie same warunki jak na całej hali.

Ubezpieczony jako referent ds. technicznych i jako technolog zajmował się takimi samymi pracami i w takim samym wymiarze czasu pracy, wykonując przez pełne dniówki stały nadzór nad prawidłowym wdrożeniem i zastosowaniem technologii oraz procesu obróbki termicznej na hartowni. Z kolei jako zastępca kierownika wykonywał pracę polegającą na dozorze inżynieryjno – technicznym prawidłowości stosowania procesu obróbki termicznej metali na hartowni, dozór nad pracownikami fizycznymi był sprawowany przez ubezpieczonego bezpośrednio, a dodatkowo przez niewielką część dniówki, tj. 20 – 30 % czasu pracy zajmował się sprawdzaniem poprawności opracowanej technologii, co było częścią prawidłowego zastosowania tej technologii, które prowadził przez pozostały czas pracy. Nie ulega zatem wątpliwości Sądu, że wymienione prace są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach.

Reasumując Sąd uznał, że ubezpieczony wykonywał prace stale i w pełnym wymiarze czasu pracy polegającą na dozorze inżynieryjno – technicznym na wydziałach, na których jako prace podstawowe były wykonywane prace wymienione w wykazie A, dziale III poz. 76.

Należy podkreślić, że okres zatrudnienia może być zaliczony do pracy w warunkach szczególnych, gdy pracownik faktycznie wykonywał prace objęte wykazem prac uprawniających do wcześniejszej emerytury, pomimo że stanowisko jakie mu formalnie przypisano nie jest wymienione w wykazie. Wymieniony wyżej wykaz A nie określa bowiem stanowisk pracy, ale definiuje rodzaje prac, które są uważane za wykonywane w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie dla zakwalifikowania pracy jako realizowanej w szczególnych warunkach ma nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale rodzaj, charakter i warunki pracy.

Podkreślić należy również, że były pracodawca odwołującego potwierdził wykonywanie prac w szczególnych warunkach. Fakt wykonywania takiej pracy został również wykazany w postępowaniu sądowym za pomocą innych dowodów. W postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe, jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalne – rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia - w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

Mając na względzie powyższe Sąd uznał, że ubezpieczony legitymuje się na dzień 1 stycznia 1999r. wymaganym 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Wobec faktu, że spełnia on także pozostałe przesłanki uprawniające go do wcześniejszej emerytury, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury poczynając od 31 sierpnia 2014r. tj. od dnia osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku emerytalnego 60 lat.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 12 ust 2 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) w punkcie drugim orzeczenia.

SSO Patrycja Bogacińska-Piątek